

CWNO-mededelingen

Sinds 20 april 1996 bestaat de Commissie Waarnemingen Nederlandse Odonata (CWNO). Deze is opgericht om de waarnemingen van zeldzame libellen ten behoeve van het Atlasproject (maar ook toekomstige waarnemingen) te beoordelen op waarschijnlijkheid. In dit stukje wil de commissie graag verslag doen van de beoordeelde waarnemingen tot en met februari 1997. We willen dit graag publiceren zodat waarnemers kunnen zien dat hun waarnemingen soms niet aanvaard zijn: dit is misschien een aansporing om met aanvullende documentatie te komen. Tevens kan het sturend werken voor het komende veldseizoen:

- het wordt duidelijk van welke plaatsen soorten bekend zijn, deze locaties kunnen dan weer bezocht worden om te zien of het een bestendige populatie betreft,
- we geven aan welke populaties door ons als 'bekend' worden aangemerkt, en waarvoor documentatie niet meer nodig is om overbodig werk te voorkomen. Deze zijn in de lijst onderstreept, en staan tevens hieronder opgesomd. NB: waarnemingen uit 1996 zijn nog zeer onvolledig bekeken. Verder is van *Sympecma fusca* nog onduidelijk waar zich bestendige populaties bevinden.

Wat wordt er beoordeeld?

1) Alleen waarnemingen van zeldzame soorten worden bekeken. Deze soorten zijn onderverdeeld in categorie 1 (alle waarn. worden beoordeeld) en cat. 2 (alleen waarnemingen buiten bekende plekken worden beoordeeld)(zie lijstje verderop in verslag). Waarnemingen van bekende populaties worden niet beoordeeld. Dit zijn:

Calopteryx virgo: niet echt zeldzaam te noemen binnen Limburg en Brabant. Verder bekend van Bekendelle bij Winterswijk.

Sympecma fusca: in zuid-oost Brabant en Limburg niet meer zeldzaam. Hoe de populaties buiten dit gebied zich ontwikkelen, moet worden afgewacht. Deze waarnemingen dus zeker goed documenteren!

Coenagrion hastulatum: Ven Grevenschut, Klein Hasselven, Klokketorenen, Haaksbergerveen/Buurserzand. Van het Korenburgerveen zijn geen waarnemingen meer bekend gedurende de atlas periode!

Cercion lindenii: Eindhovens Kanaal. Waarnemingen van elders lijken voorsnog geen echte populaties te betreffen.

Gomphus vulgatissimus: Beerze, Buurserbeek, Keersop. Locaties langs de Maas en andere rivierbiotopen betreffen mogelijk ook populaties, maar er zijn meer waarnemingen nodig.

Aeshna viridis: grofweg bekend van atlaspagina's 38W, 31W en 31O, Wieden/Weerribben en zeer nabije omgeving, Wapserveense Aa, De Deelen en Bergummermeer, Fr. Waarnemingen van deze internationaal bedreigde soort welke hier duidelijk buiten vallen worden wel beoordeeld!

Cordulegaster boltoni: Meinweg, Haeselaarsbroek (mogelijk hier verdwenen).

Somatochlora flavomaculata: omgeving Budel-Dorplein.

Leucorhina pectoralis: Het Hol (Vechtplassen), De Wieden.

Orthetrum brunneum: Geleenbeek, Haeselaarsbroek, ENCI-groeve Sint Pietersberg.

Orthetrum coerulescens: omgeving Budel-Dorplein, Meinweg, De Diepen bij Nijmegen, Brunsummerheide, Geleenbeek.

Crocothemis erytraea: Terneuzen.

Sympetrum pedemontanum: Plateaux. Verder van kilometerhok 145-364 melding van 200 exx. (1994), en in 1996 1 van 148-365. Zit hier een populatie? Hier moet gekeken worden!

Het aantal bekende populaties zal in de toekomst uiteraard toenemen met een uitbreiding van de kennis.

2) waarnemingen van *Sympetrum fonscolombii* (Zwervende Heidelberg) uit 1996 worden niet allemaal beoordeeld. Vanwege het grote aantal waarnemingen en door de herkenbaarheid van de soort denken we dat nadat een waarnemer de soort goed heeft bekeken bij de eerste waarneming en deze waarneming is aanvaard, overige waarnemingen betrouwbaar genoeg zullen zijn en dus niet beoordeeld hoeven te worden. Hier is het dus belangrijk dat de waarnemer nagaat of zijn vroegste waarneming goed is gedocumenteerd.

Korte samenvatting van de te volgen werkwijze voor de waarnemer:

een waarneming van een libel wordt verricht.

- * valt deze in *categorie 1* (nieuwe soorten voor Nederland, verder AESHAFFI, AESHSUBA, ANAXPART, COENARMA, COENMERC, CROCERYT, EPITBIMA, GOMPFLAV, LEUCALBI, LEUCCAUD, HEMIEPHI, NEHASPEC, ONYCFORC, OPHICECI, OXYGCURT, SOMAARCT, SYMPBRAU, SYMPDEPR, SYMPFONS (behalve van 1996, zie boven), SYMPMERI), dan wordt de waarneming gedocumenteerd door middel van een beschrijving/foto/dia/tekening en/of verzameld exemplaar. Doe uitgebreid verslag van de gang van zaken tijdens de waarneming. Geef liefst ook een beschrijving van de vindplaats, en eventueel gebruikte determinatie literatuur.

- * valt de waarneming in *categorie 2* (AESHVIRI, CALOVIRG, CERCLIND, COENHAST, CORDBOLT, GOMPVULG, LEUCPECT, ORTHBRUN, ORTHCOER, SOMAFLAV, SYMPFUSC, SYMPPEDE), dan wordt de waarneming wederom op dezelfde wijze als voor categorie 1 gedocumenteerd, behalve als het een bekende populatie betreft (zie boven).

- * de documentatie wordt opgestuurd naar het centrale verzameladres voor libellenwaarnemingen (deze sturen dit dan door), of direct naar: de CWNO, p/a Pim Edelaar, NIOZ, postbus 59, 1790 AB, Den Burg.

- * ook alle documentatie van waarnemingen uit de voorgaande periode ontvangen we zeer graag, als we deze nog niet hebben ontvangen of als het niet op de formulieren staat.

Voor alle documentatie geldt dat deze uiteraard op CWNO kosten wordt geretourneerd (na vermenigvuldiging voor in het archief) als hierom wordt verzocht.

Hieronder volgt een opsomming van de beoordeelde waarnemingen, met de huidige status. De gegeven codes onder 'status' betekenen:

- 1 = niet aanvaard,
- 2 = niet aanvaard, mogelijk,
- 3 = aanvaard, aannemelijk,
- 4 = aanvaard, unaniem.

Aleen de aanvaarde waarnemingen worden in de atlas opgenomen. Om ruimte te besparen zijn herhaalde waarnemingen van dezelfde plaats maar éénmaal vermeld. Hierdoor staan er in de onderstaande lijst slechts 94 van de 201 beoordeelde waarnemingen. De niet aanvaarde waarnemingen staan onderaan apart vermeld.

Van de volgende mensen zijn waarnemingen beoordeeld met een postief gevolg: Gerard Abbingh, Bart Achterkamp, Ben van As, Annette van Berkel, Frank Bos, Christiaan Both, Tim van den Broek, H. van Buggenum, Albert Dees, Jeroen

van Delft, Niels Dingemanse, Klaas Douwe Dijkstra, N. Ettema, Peter Geene, Rienk Geene, Kees Goudsmits, Dick Groenendijk, Roy van Grunsven, Rob Gubbels, Johan Heffer, A. van der Heide, Harrie Hendrickx, Jan Hermans, Jeroen Hoogervorst, Menno Hornman, Maurice la Haye, Martijn de Jong, Vincent Kalkman, F. Kapteijns, Robert Ketelaar, Gijs Kurstjens, Maurice la Haye, Kees Mostert, Jaques Neut, Bart Noort, Ivo Raemakers, Willem Renema, Ton van Schie, Erwin Sieben, Jan Slaats, Tim Termaat, H. Verlinde, Karin Verspui, L. Vingerhoeds, Marcel Wasscher, Michiel van der Weide en Alex Wieland.

Aanvaarde waarnemingen

GEBIEDSNAAM	AX	AY	OORDEEL	DAG	MAAND	JAAR	GENUS	SOORT	TOTAAL	JONG	MM	VV	TANDEM	LARF
BALSVOORT	146	395	4	10	8	95	AESH	AFFI	1		X			
BREDEWATER	063	435	3	6	8	95	AESH	AFFI	.		3			
COEPELDUIN	088	470	3	17	8	95	AESH	AFFI	2		2			
DE BERK	104	402	4	12	8	95	AESH	AFFI	A		X			
EYSDER BEEMDEN	177	311	4	3	8	95	AESH	AFFI	.		1			
FRIEZEWEL	086	467	4	17	8	95	AESH	AFFI	1		X			
HAESLAARSBROE	192	343	4	1	8	95	AESH	AFFI	.		1			
HARDE	145	477	4	2	8	95	AESH	AFFI	1		1			
HOEK VAN HOLL.	67	445	4	13	7	95	AESH	AFFI	2		X			
LIBELLENVALLEI	082	461	4	5	8	95	AESH	AFFI	7		7			
OUDE BUISSCH. HE	098	387	3	19	8	95	AESH	AFFI	A		X			
PLAKKEVEN	131	402	4	19	8	95	AESH	AFFI	4		X			
VEERE	032	401	4	4	8	96	AESH	AFFI	1					
BOSW-BORGER	244	551	3	16	8	95	AESH	SUBA	1		1			4
BOSW BORGER	246	550	4	31	8	94	AESH	SUBA	1		1			
GROLLOERVELD	244	551	4	12	8	95	AESH	SUBA	2		2			
REEVEEN WYSTER	229	537	4		5	94	AESH	SUBA	A		X			
BERGUMERMEER. F	199	577	3	12	7	94	AESH	VIRI	X					
DEELEN	191	560	4	3	8	94	AESH	VIRI	B					
WAPSERVEEN. AA	210	539	4	23	8	94	AESH	VIRI	1		1			
OUDE GRAAF	174	367	3	12	7	95	CALO	VIRG	5		2	3		
POPPELSE LEIJ	130	388	4	19	6	94	CALO	VIRG	3		2	1		
ROVERTSE LEIJ	133	388	3	19	6	94	CALO	VIRG	9		7	2		
DE VLYT	244	441	4	4	8	93	CERC	LIND	1		1			
KANAALTE SLUIS15	181	365	3	12	8	95	CERC	LIND	3					
NOORDERVAART	181	365	4	11	7	95	CERC	LIND	4					
RHENEN	168	440	4	22	8	96	CERC	LIND	1		1			
HAAKSBERGERVEE	249	460	4	21	5	93	COEN	HAST	D					
VEN GYZENROOY	166	377	3	0	6	91	COEN	HAST	A		X			
GELEENBEEK	193	323	4	11	8	96	CORD	BOLT	1		1			
SLUISKIL/DEKKERS	047	364	4			94	CROC	ERYT	B					
SPAARBEEKENS	039	370	3	17	8	96	CROC	ERYT	1		1			
BUURSERBEEK	245	461	4	19	5	96	GOMP	VULG	.					2
MAAS LINNE	193	352	3	20	5	95	GOMP	VULG	1	X		X		
TICHELTERREIN	150	435	3	13	6	95	GOMP	VULG	1			1		
BUDEL-DORPLEIN	161	361	4	15	7	95	HEMI	EPHI	2	2				
MEYENDEL	81	459	4	7	6	96	HEMI	EPHI	1					
GELEENBEEK	192	323	3	10	7	95	ORTH	BRUN	1		1			
HAESLAARSBROE	191	342	4	1	8	95	ORTH	BRUN	.		1			
DE DIEPEN	193	416	4	30	5	95	ORTH	COER	4	1		2		
MEINWEG			4	4	7	95	ORTH	COER	2		X			
VLEDDER	209	542	4	11	10	95	SYMP	BRAU	2			2		
VLEDDERVEEN	209	543	4	18	9	95	SYMP	BRAU	1		1			
LEIKEVEN	130	402	4	30	9	92	SYMP	DEPR	2		2			
MEELBERGSVEN	160	369	3	2	9	93	SYMP	DEPR	7		3	4		
STARVEN LIEROPS	173	379	3	4	9	93	SYMP	DEPR	A			1		
BERGEN	110	518	4	15	6	96	SYMP	FONS	1		1			
BOKKEDOORNS	099	490	4	16	6	96	SYMP	FONS	6		6			
CREMERMEER	100	494	4	16	6	96	SYMP	FONS	1		1			
CULEMBORG	147	441	4	8	6	96	SYMP	FONS	1		1			
DE WIERINGEN	099	493	4	16	6	96	SYMP	FONS	4		3	1	2	
DEELENSE VELD	187	455	4	4	6	96	SYMP	FONS	1			1		
DODEMANSKISTEN	143	597	3	15	7	96	SYMP	FONS			1			
HOORN	153	601	4	4	9	96	SYMP	FONS	3	X		X		
KWINTELOOIJEN	166	445	3	10	6	96	SYMP	FONS			2			
MAARNSE GAT	152	452	4	23	8	96	SYMP	FONS	1			1		1

	AX	AY	OORDEEL	DAG	MAAND	JAAR	GENUS	SOORT	TOTAAL	JONG	MM	VW	TANDEM	LARF
MEYENDEL	80	460	4	5	9	96	SYMP	FONS	1	1
MIDSLAND	148	508	3	16	7	96	SYMP	FONS	2	.	.	2	.	.
MOOST	188	368	4	15	8	96	SYMP	FONS	1
OVP KNARWEG	156	494	3	15	6	96	SYMP	FONS	13	.	13	.	.	.
PLEK AAN DE MAAS	206	372	4	31	8	96	SYMP	FONS	30	10	.	5	.	.
SPARTELMEER	098	491	4	16	6	96	SYMP	FONS	6	.	5	1	2	.
STERNEPLAK TERS	600	147	3	16	7	96	SYMP	FONS	.	.	.	2	.	.
TIENHOVEN	135	462	4	20	9	96	SYMP	FONS	1
VEN BRANDTOREN	240	530	4	11	8	96	SYMP	FONS	1	.	1	.	.	.
WEST AAN ZEE	146	601	4	5	9	96	SYMP	FONS	1	X	.	X	.	.
WIJERDEN	238	487	4	6	6	96	SYMP	FONS	23	.	20	3	.	.
ZAANDAM	114	495	4	15	9	96	SYMP	FONS
ZUIDKANT OVP	156	495	3	15	6	96	SYMP	FONS	.	.	13	.	.	.
ZWANENWATER	108	537	4	7	6	96	SYMP	FONS	1	.	1	.	.	.
AALST, WAALRE	159	379	3	31	8	95	SYMP	FUSC	1	.	1	.	.	.
GROOTMEER	150	382	3	25	5	95	SYMP	FUSC	4	.	.	1	.	.
KLOKETORENVEN	144	395	3	7	6	96	SYMP	FUSC	1	.	1	.	.	.
KUINDERPLAS	182	533	4	30	7	95	SYMP	FUSC	1	X	.	X	.	.
RAADVEN	160	376	3	1	9	95	SYMP	FUSC	20	.	8	12	.	.
ROTHEN BACH	207	351	3	10	8	94	SYMP	FUSC	1
KAMPINA	147	398	3	23	7	95	SYMP	PEDE	.	.	.	1	.	.
LUIJKSGESTEL	148	365	4	12	8	94	SYMP	PEDE	B
PANNEHOEF	102	391	3	6	9	96	SYMP	PEDE	1	.	1	.	.	.
PLATEAUX/HAGEVE	157	364	4	.	91	91	SYMP	PEDE	X
SPOORSLOOT WEERT	174	364	4	9	8	91	SYMP	PEDE	1

Niet-aanvaarde waarnemingen

GINKELSE HEIDE	178	448	2	22	9	94	AESH	AFFI	.	.	.	1	.	.
JAN BOERENDEL	084	464	2	20	8	95	AESH	AFFI	1	.	X	.	.	.
KONINGSSTEEN	187	351	2	17	8	95	AESH	AFFI	1	.	X	.	.	.
SCHIEVERSEHEIDE	196	326	2	16	9	95	AESH	AFFI	1	.	X	.	.	.
UTRECHT AMELISW	139	453	2	18	6	96	AESH	AFFI	3	.	3	.	.	.
KOELINGSVELD	212	543	2	18	8	96	AESH	SUBA	5	.	X	X	X	.
ENGBERTSDYKSVE	242	497	2	8	6	96	CROC	ERYT	.	.	1	.	.	.
BUDEL-DORPLEIN	170	360	2	26	7	95	HEMI	EPHI	1
TURFVEN	133	379	2	15	7	91	SYMP	DEPR	1	.	.	X	.	.
VOLLENHOVE	195	523	2	4	6	95	SYMP	FONS	1	.	1	.	.	.
BRUNSSUMERHEID	198	326	2	16	9	95	SYMP	FUSC	1	.	1	.	.	.
KOELINGSVELD	212	543	1	18	9	95	AESH	SUBA	1	.	1	.	.	.
BERKEL-ZUTPHEN	215	463	1	25	6	94	ANAX	PART	1	.	1	.	.	.

NVL-weekend 5 - 7 september

DE KEMPEN

Nieuwe
aanwinst

Ten zuiden van Eindhoven ligt één van de rijkste gebieden voor libellen in Nederland. Het is de Kempen, een streek die we met België delen. De NVL organiseert haar eerste weekend op deze plaats, en nodigt iedereen van harte uit deel te nemen aan dit weekend.

De belangrijkste reden om in deze tijd in de Kempen te gaan zitten is de Kempense heidelibbel (*Sympetrum depressiusculum*). Deze soort is een 'vergeten' libellensoort in Nederland. De laatste jaren is het aantal waarnemingen zeer sterk teruggelopen, en op dit moment is een vaste populatie in Nederland niet bekend. In de Kempen liggen een aantal natuurreservaten waar de Kempense heidelibbel vroeger voorkwam en/of waar een vermoeden bestaat dat deze fraaie soort er (nog) voorkomt. Het is de bedoeling om deze plekken tijdens dit weekend te bezoeken en te bekijken of we de Kempense heidelibbel kunnen vinden.

Vlak over de grens in België liggen een paar terreinen waar wel populaties van de Kempense heidelibbel van bekend zijn.

We hopen ook deze plaatsen te bezoeken om goede biotoopbeschrijvingen te maken. Daarmee hopen we weer iets meer te weten te komen over de maatregelen die getroffen kunnen worden om deze libel hopelijk voor de Nederlandse fauna te bewaren.

Andere soorten die onze aandacht hebben zijn de Bandheidelibbel (*Sympetrum pedemontanum*) en de Bruine winterjuffer (*Sympecma fusca*). Er zijn recente aanwijzingen voor voortplanting van (*Sympetrum pedemontanum*) in Nederland. De Kempen zou het 'bolwerk' voor deze soort kunnen zijn in Nederland. Op het weekend zullen we proberen daar wat meer duidelijkheid over te verschaffen.

De precieze lokatie van het weekend is nog niet bekend, meer informatie daarover zal in de volgende nieuwsbrief verschijnen. We zouden het bijzonder op prijs stellen indien mensen zich snel zouden opgeven. We kunnen daarmee dan rekening houden bij het zoeken naar accommodatie. We zoeken naar een eenvoudige groepsaccommodatie. Wanneer er meer opgaves zijn dan plaatsen, geldt 'wie het eerst komt, eerst maalt'.

Opgave en meer informatie

Robert Ketelaar (0570-616311) &
Tim van den Broek (030-6559752).